

ODKAZ

Čtvrtletník Oddělení dějin kultury antitotalitního zaměření

Milé čtenářky, milí čtenáři,

letošní poslední číslo našeho bulletinu je věnováno nejen osobnosti a dílu jubilanta Jaromíra Němce, který by v lednu 2025 oslavil své devadesáté narozeniny, ale i tématu překonávání hranic. Jaromír Němec byl člověkem, jenž prostřednictvím samizdatu dokázal překračovat hranice disentu a tzv. šedé zóny. Umožňoval totiž širokému okruhu čtenářů, a to mimo velká centra Prahy či Brna, získat přístup k zakázané literatuře i dokumentům. Pomáhali mu v tom přátelé a souputníci ze zlínského a kroměřížského kraje Pavel Záleský, Pavel Dudr, Bob Obržálek, Stanislav Devátý, Bedřich Koutný a další. Společně dokázali vytvořit rozsáhlou a dobře fungující samizdatovou síť. Při rozmnožování knih se přitom nesoustředili jen na klasickou strojopisnou metodu, ale využívali i svých vlastních inovací. Při dodávání textů k opisu podával pomocnou ruku často i Jan Tesař, žijící na konci 70. let v Brně. Po svém nuceném odchodu do exilu v roce 1980 pak pokračoval s Jaromírem Němcem v překračování hranic skutečných. Němec mu totiž do Paříže posílal fotografické negativy s československou samizdatovou produkcí. A Jan Tesař naopak odesílal do ČSSR tajné zásilky z Francie. Část této, dnes bychom řekli nadnárodní produkce, činnosti nejen zakázané, ale i nesmírně nebezpečné, byla letos převedena do elektronické podoby. Více se dočtete v textu věnovaném ukázkám z podsbírky našeho oddělení. I my v ODKAZu jsme letos výrazným způsobem překročili hranice. Vybrané exponáty z našich fondů totiž letěly až na daleký Taiwan, kde doplnily výstavu o moderní české literatuře.

Příjemný a bezpečný vzlet do nového roku 2025 Vám za celý ODKAZ přeje

Petra Pichlová

Medailon

Jaromír Němec se narodil 16. ledna 1935 v Kelči. Jeho otec Josef Němec pracoval nejprve jako dělník, později koupil hospodu. Bohužel tak učinil v nepravý čas, zanedlouho mu byla totiž znárodněna. I toto dění vytvářelo Jaromírovi poměrně jasný pohled na zločinnost komunistického režimu: „Můj tatínek přišel o práci během velké hospodářské krize v třicátých letech. A protože měl dost našetřeno, zakoupil v obci Křtomili nedaleko Bystřice pod Hostýnem hospodu. A to bylo neštěstí pro celou rodinu, protože po Vítězném únoru v roce 1948 mu komunisté všechno vzali.“ Matka Josefa Němcová i nadále zůstala v hostinci jako zaměstnankyně. Oba rodiče mluvili se svými dětmi o komunistickém režimu zcela otevřeně.

Ve čtrnácti letech nastoupil Jaromír Němec jako učeň elektromechanik do vsetínské Zbrojovky. Život ve škole i na internátě spadal pod Středisko pracujících dorostu: „Bylo to strašné. Vojenský režim, nepřetržitá buzerace, prostě pocit, že jste v kasárnách.“ Světlym okamžikem života na internátě bylo jeho seznámení s Annou Boháčovou (později Koutnou a Tesařovou), která tam pracovala jako vychovatelka. Později se jejich cesty měly protnout ještě zásadněji. Zvolil si obor elektrikář, učni tohoto oboru se pohybovali přímo mezi dělníky, a tak poznávali nejen jejich životní styl, ale i názory (často neskrývaně kritické). Po dvou letech učňovského působení byl povolán na vojnu, narukoval do Prahy a do Kunratic k radiomechanikům. V roce 1956 měl odejít do civilu. Jednalo se však o rok maďarského povstání, a tak museli všichni, kteří v tu chvíli byli na vojně, značně přesluhovat (ve vojenské pohotovosti tehdy musely zůstat všechny země východního bloku, včetně Československa).

Aby se dalším rokům na vojně Jaromír Němec vyhnul, nechal se zapsat jako brigádník do kladenských dolů, což mu zároveň značně vylepšilo kádrový profil: „Díky tomu všemu jsem si poté, co moje práce v dolech skončila, mohl vybrat, kam půjdu dál do zaměstnání. Většina ostatních totiž musela pracovat na umístěnky, kam vás režim poslal, tam jste bez řeči nastoupili. A já si vybral jeden inzerát, kde do tehdejší gottwaldovské televize sháněli elektromechanika.“ Po roce působení na pozici elektromechanika přestoupil na pozici zvukaře do Filmových ateliérů Gottwaldov. Pro Jaromíra

Němce to byla vysněná práce. Brzy se vypracoval a jako mistr zvuku potkával dnes již legendární filmové tvůrce, například Karla Zemana, Hermínu Týrlovou nebo Elmara Klose. Zvukově se podílel na opusech Otakara Vávry *Kladivo na čarodějnice* nebo *Romance pro křídlovku*. Spolupracoval i na filmu Věry Chytilové *Pytel blech* nebo na legendární *Cestě do pravěku* Karla Zemana. Často se pohyboval v exteriérech.

Dne 21. srpna 1968 měl Jaromír Němec odletět pracovně z Holešova na sever Čech. Letadlo již samozřejmě nevzlétlo. Využil však svého filmařského talentu i techniky a srpnové dění natáčel: „Všechno jsme to tajně natáčeli. Lítal tehdy za námi takový důstojník s bambitkou a chtěl nás zastřelit.“ Pořízené záběry se dostaly rychlou cestou do Vídně, kde se materiál zpracovával a odesílal zahraničním zpravodajům. Šrouby normalizace se v následujících letech začaly pevně utahovat. Jaromír Němec ještě stihl nastoupit do České televize jako mistr dabingu. Nevydržel tam ale dlouho, po tři čtvrtě roce byl v září 1971 zatčen. Jaký byl důvod zatčení? Pro vlastní potěchu přepsal na stroji *Hovory s Janem Masarykem*, které v exilu vydal básník a prozaik Viktor Fischl: „Někomu jsem ten strojopis naivně půjčil a dostalo se to do špatných rukou.“ Odseděl si jeden a půl roku, z toho jedenáct měsíců trvala vazba v Brně, zbytek si odpykal na Borech v Plzni. Tam se setkal doslova s výkvětem tehdejší protikomunistické společnosti: „Byli tam reformní komunisti, radikálové jako Petr Uhl, Jaroslav Šabata, byl tam generál Prchlík, Jaroslav Mezník.“ Z vězení vyšel v roce 1973 rozhodnut a podnícen osudy ostatních spoluvězňů začít proti režimu bojovat naopak ještě intenzivněji. Od té doby se začal samizdatu věnovat systematicky.

V Gottwaldově se seznámil s disidentem a bývalým vězněm Bobem Obdržálkem. Bachaři na Pankráci mu tehdy nevědomky a zcela dobrovolně vložili do rukou mocnou zbraň. V rámci svého pracovního zařazení se naučil vázat knihy: „Bob si potom ještě udělal kurz psaní na stroji všema deseti a jeli jsme. Já jsem některé knihy rozmnožoval focením na zvláštní, dokumentační papír. Celá místnost byla těch papírů plná. Visely na ramínkách a potom se, zkroucené, musely ještě žehlit.“ Do samizdatu se zapojila i jeho manželka Jiřina, která jako soudní zapisovatelka ovládala rovněž psaní všema deseti: „Nezavřeli ji jen kvůli tomu, že měla

od soudů odposlechnuto, jak to chodí. Všechno zatloukla a museli ji pro nedostatek důkazů pustit.“ Gottwaldovský samizdat nabíral na síle, mezi Němcovy spolupracovníky se zařadili ještě například Stanislav Devátý, Bedřich Koutný, Pavel Jungmann, Pavel Dudr, Pavel Záleský a další. Pro rozmnožování samizdatu využívali rozličné metody, kromě focení byl nejčastější metodou po domácku vyrobený rámeček.

V praktické rovině se však Jaromíru Němcovi zhroutil svět, protože musel opustit milované zaměstnání. Nejprve po tři roky pracoval jako údržbář a elektrikář v Kostelci, v rekreačním středisku Vítkovických elektráren. Poté nastoupil jako servisní technik do podniku Chirana. Pod hlavičkou tohoto podniku prováděl servis zdravotnické techniky v celém okrese Kroměříž, v nemocnicích, poliklinikách, v psychiatrické léčebně atd. Měl volnou pracovní dobu a takřka každý den byl na jiném místě. Pro příslušníky StB byl proto jen velice těžce sledovatelný a dosažitelný. Což naopak nahrávalo jeho opoziční činnosti.

Pak přišla Charta 77, jejíž prohlášení Jaromír Němec podepsal na jaře 1977, v době největšího běsnění Anticharty. Text *Prohlášení Charty 77* vylechl na Svobodné Evropě, sám text přepsal a svůj podpis odvezl do Prahy Anně Šabatové. O osm let později vytiskli zlíňští disidenti dvě stě kopií Charty 77. Jaromír Němec výtisky přivezl do Prahy a předal Janu Rumlovi. Bohužel ale došlo k nešťastné události. Jan Ruml se v jednom pražském baru opil natolik, že tam výtisky zapomněl. Provozní baru je našel a předal Státní bezpečnosti. Dle typu písma a razance úhozů nebylo těžké rozeznat samizdatovou dílnu Jaromíra Němce. Zadrželi ho společně s Pavlem Dudrem v roce 1985, po krátké době byli z vazby propuštěni.

Mezi Chartou 77 a zadržením v roce 1985 měl již Jaromír Němec zkušenosti i s posíláním samizdatů do zahraničí. S Annou Koutnou Tesařovou se Jaromír Němec znal již z období svého dospívání. K obnovení vzájemného přátelského vztahu došlo během 70. let. Právě ona pak byla významným článkem při předávání samizdatů do Paříže Janu Tesařovi. Anna Koutná Tesařová v době pařížského exilu spolupracovala s Pavlem Tigridem a jeho časopisem *Svědectví*. Právě z tehdejšího Gottwaldova do Paříže a naopak z Paříže do dnešního Zlína, většinou přes Prahu, putovaly samizdaty.

Jaromír Němec je fotil na kinofilm a tímto způsobem předával Janu Tesařovi (kotoučky filmu například skrýval do kelímků od krému či do velkých plechových nádob od filmů): „Do Paříže jsem posílal i svoje nafocené kinofilmy. Používal jsem vlastní tajné schránky. Velké kamiony, ve kterých se pašovalo původně, estébáci odhalili, takže jedna z cest byla taková, že sem jezdili francouzští studenti s velkými taškami plnými tiskovin. Občas bylo složité naplánovat předání, ale tím, že v tom se mnou jeli i další lidé, se to nakonec vždy nějak udělalo.“ Do Paříže posílal Němec vše, co bylo zakázané, samizdat rozličné provenience a rozličného typu.

Po sametové revoluci nabídli Jaromíru Němcovi, aby se stal policejním ředitelem ve Zlíně. Odmítl: „Dostal jsem tuto nabídku, ale nevyužil jsem ji. Místo mě to nakonec vzal Bedřich Koutný.“ Až do konce svého života zůstal ve skrytu všech veřejných funkcí. Zemřel v polovině října roku 2023.

-PP-

Citace v článku i další informace jsou použity z nahrávek rozhovorů s Jaromírem Němcem, které vedli redaktoři Post Bellum. Nahrávky jsou uloženy v archivu Paměti národa na stránkách www.pametnaroda.cz. Za laskavé svolení citace použít děkujeme.

Jaromír Němec v 60. letech 20. století

Jaromír Němec jako zvukař ve Filmovém studiu Gottwaldov

Při práci na filmu Karla Zemana s názvem *Baron Prášil*

Příběh ze sedmdesátých let

Brzy po listopadovém převratu navštívil Jana Tesaře v Paříži Dušan Skála, vydavatel samizdatového periodika Host a v té době zakladatel brněnského nakladatelství a regulérního měsíčníku stejného jména. Měl v úmyslu vydávat knižně Tesařovy texty z předchozích let. Jako první měl vyjít Tesařův text s názvem Diagnóza 301.7. Pro toto vydání připravil Jan Tesař průvodní slovo a někdy na podzim 1990 je Dušanu Skálovi faxoval z Paříže do Moravských novin v Brně. Edice se však neuskutečnila. Z úvodu Jana Tesaře z roku 1990 vybíráme části věnované Jaromíru Němcovi.

Na začátku této práce je jméno, se kterým se později setkal každý, kdo se nějak zajímal o demokratickou opozici v Československu: Jaromír Němec ze Zlína se stal známý velkým procesem, který se táhl od roku 1986 vlastně až do konce komunistického režimu. Takové popularity se ovšem skuteční dřiči podzemní práce co možná vyhýbali. Jaromír Němec patřil po celou dobu „normalizace“ k těm nejdůležitějším. Byl vlastně poprvé odsouzen za „pobuřování“ už v roce 1972 — tehdy mu bylo sedmatřicet. Koncem toho roku jsme se pak poprvé „setkali“, přes mnoho zdí a mříží, v perfektně pracující ilegální organizaci politických vězňů trestnice Plzeň-Bory. Za rok poté jsme se sobě na delší dobu ztratili — když režim rozmetl toto ideodiverzní centrum, o jehož vznik se předtím tak zasloužil.

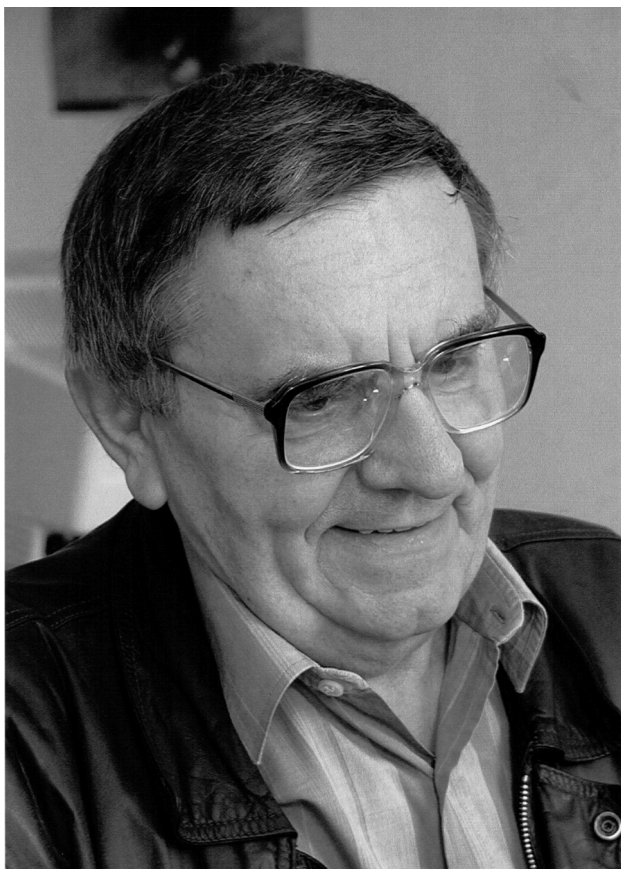
Poprvé jsme si potřásli rukou někdy začátkem roku 1977, když jsem po odsezení svého trestu přistál v Brně u další z rebelantů, Anny Koutné, od té chvíle své ženy. Zнала Jaromíra už z učňovského domova, před nějakým čtvrtstoletím, jako výjimečně čestného chlapce. A tak jsme se snadno domluvili. Jaromír Němec měl v té době už dobře organizovanou síť spolupracovníků v širokém okolí Zlína a Kroměříže. Z výkonu prvního trestu se vrátil opravdu náležitě poučen a vychován: hned při prvním setkání se mnou prohlásil rozhodně, že podruhé nechce být zavřen „pro blbost“, tj. za nějaké prázdné gesto, symbolickou opozici nebo pasivní odpor — nýbrž jedině za systematickou a cílevědomou protirežimní práci. Právě proto za mnou přišel, a proto jsme si také padli do noty. Obstarával jsem mu v Praze samizdatové texty a tajně dovážené emigrační časopisy a knihy, a Jaromír

si zařizoval rozepisování pro potřebu celé své sítě, ve stále stoupajícím počtu exemplářů. A brzy se zlínská skupina stala také „vývozcem“: začala přicházet s vlastními texty nebo edicemi, např. z odposlechu zahraničního rozhlasu — a stále častěji také s náboženským samizdatem. V té době, koncem sedmdesátých let, byla tato skupina kolem Zlína a Kroměříže důležitým ostrovem nezávislé informační sítě, vedle Prahy, Brna a severních Čech — a určitě byla střediskem vůbec nejlépe organizovaným a nejefektivnějším. Kladly se základy, ze kterých pak v 80. letech vyrůstaly početné a důležité nezávislé iniciativy celostátního významu, které měly ve Zlíně a Kroměříži svá centra.

Někdy v roce 1977 nebo 1978 mne v Brně navštívil Augustin Navrátil, soukromý rolník a hradlař ČSD z obce Lutopecný u Kroměříže, bývalý okresní funkcionář lidové strany, a především po celý život přesvědčený a oddaný křesťan. V té době už dávno úzce spolupracoval s Jaromírem Němcem. Svou veřejnou opoziční činnost však začal sám a jinými metodami, rovněž již začátkem 70. let. Zprvu „jenom“ protestoval proti běžným ústrkům, jejichž obětí byla jeho rodina – podobně jako tolikerá jiná. Přitom se zásadně dovolával platných zákonů a předpisů a naučil se je bezvadně znát. Právě to posloužilo režimu jako klacek na Navrátila, který tím jakoby projevil vlastnost, která je typickým formálním znakem duševní nemoci zvané paranoia querulans — to je věčné stěžovatelství spojené s klamným pocitem, že je člověk ustavičně pronásledován. Služební psychiatři vypracovali žádané posudky, a měli to z jistého hlediska snadné: vždyť on se opravdu pronásledovaným cítil, a také opravdu státní orgány přímo zavaloval svými stížnostmi, přesně v souladu s klasickým průběhem nemoci, jak je podáván v učebnicích. Tak byl Navrátil za pomoci služebních psychiatrů a služebních soudců (ti i oni konali jenom svou povinnost) odsouzen k nucené „léčbě“ v kroměřížské psychiatrické nemocnici — a jako křesťan nemohl zůstat lhostejný k tomu, čeho tam byl svědkem. Pro Ježíše Krista mne prosil, abych mu pomohl proti ničemným režimním psychiatrům. Nešlo mu přitom o něj samotného, ale o týrané ubožáky, ať zdravé či opravdu nemocné.

Jan Tesař

Jan Tesař (1933) — historik, esejista, jeden z prvních signatářů *Prohlášení Charty 77*. V roce 1956 absolvoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V tomtéž roce nastoupil do Vojenského historického ústavu, odkud byl o dva roky později propuštěn z politických důvodů. Poté krátce pracoval v muzeu v Pardubicích a v roce 1961 byl zpátky přijat do Vojenského historického ústavu. V roce 1966 vstoupil do KSČ, na jaře 1969 z ní vystoupil. V září 1969 jej zatkli, po třináctiměsíční vazbě bez soudu propustili. V roce 1971 jej opět zatkli, z vězení se vrátil v říjnu 1976. V květnu 1979 následovalo další zatčení a v roce 1980 přijal nabídku k vystěhování, žil v Německu a později ve Francii. Nyní žije v Brezové pod Bradlom.

Historik Jan Tesař

Disident, signatář Charty 77, politický vězeň

Vzpomínáte na své seznámení s Jaromírem Němcem?

Jaromír Němec byl jednou z nejvýznamnějších osobností zlínské samizdatové dílny. Výrazně ovlivnil další členy zlínského disentu včetně mne. Za šíření zakázané literatury a zhotovování samizdatu byl několikrát zatčen, naposledy v roce 1985 spolu s dalším výrobcem a špičkou katolického samizdatu Pavlem Dudrem. Bohužel si již nevzpomenu na seznámení a první setkání s Jaromírem. Byla to nebezpečná doba pro odpůrce režimu a všechny kontakty byly složité i proto, že se muselo konat vše velmi sofistikovaně. On se ale moc nebál a někdy jsem ho na chodbě činžáku musel mírnit, protože tam bydlel také pomocník Veřejné bezpečnosti a udavač. V Otrokovicích žiji od roku 1981, takže někdy v těchto letech začala naše spolupráce.

Jak tato spolupráce probíhala?

Jedním slovem — intenzivně. Jak jsem řekl, on byl v tomto směru naprosto neúnavný a asi nejdůležitější osoba zlínského samizdatu. Mimo mne zásoboval také přátele, spolupracovníky materiálem pro rozmnožování, tedy zakázanými texty, knihami na indexu, včetně česky vydaných knih ze zahraničí, dopisy a články různých pronásledovaných osobností a občanských aktivit, jako Infoch (Informace o Chartě 77) a zprávy z VONSu (Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných), nebo nezávislou literaturou. Přenášel také použité rozmnožovací blány, ze kterých se ještě dalo natisknout mnoho dalších kopií apod. Poněvadž obsáhl velké území při dojíždění do zaměstnání, jeho velkou pomocí pro nás všechny bylo shánění a nakupování rozmnožovacích blan, rozmnožovací barvy a kancelářského papíru, protože se v té době jednalo o velmi riskantní podnik. V podstatě byl denně jednou nohou v kriminále. A to nesmím ještě zapomenout na to, že samizdat také distribuoval a rozvážel k jednotlivým lidem, např. kněžím na fary. Vyprávěl mně, jak měli někteří z jeho návštěv strach.

Jak jste se vy osobně dostal k výrobě samizdatu?

Po svatbě v roce 1977 jsme se přestěhovali k Luhačovicím, kde jsem postupně poznával politické vězně z řad kněží a několik lidí, kteří se nebáli. Postupně jsem začal opisovat

na psacím stroji náboženské články, které se mi různými cestami dostaly pod ruku. Takto se dalo udělat maximálně jen 10 až 12 kopií. Jednou mně Jarda ukázal originální metodu výroby samizdatu. Směs ze želatiny a glycerinu, která se uvařila, nalila se do protvanu a nechala zaschnout. Do směsi se obtiskla rozmnožovací matrice, na níž byl přes kopírák na psacím stroji popsaný text. Z protvanu se obtisklo až 30 kopií textu. Nejdůležitějším okamžikem bylo, když mne Jarda seznámil s křesťanským aktivistou Augustinem Navrátillem z Lutopecen u Kroměříže. S ním jsem pak intenzivně začal spolupracovat, mj. na 31bodové petici *Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR*, kterou podepsalo více než půl milionu věřících. Dva roky jsme spolu vydávali časopis *Křesťanské obzory*. Od Augustina mně Jarda přivezl rozmnožovací rámeček, na kterém se v pohodě vytisklo 500 kusů kopií. Tento rámeček je od roku 2012 umístěn ve sbírkovém fondu Moravského zemského muzea v Brně.

Spojoval vás samizdat, nebo i společní přátelé, prostředí, ze kterého jste vycházeli?

Kromě výroby samizdatu mne s Jardou Němcem a Pavlem Dudrem spojovala křesťanská víra, proto jsme také hodně rozmnožovali nedostupnou náboženskou literaturu, papežské dokumenty či *Informace o Církvi* apod. Jarda dělal jednoduše „spojku“ pro všechny, dnes bych ho prostě nazval šéfem! Nejen mne, ale každého, kdo se s ním setkal, oslovil svojí nestrojenou pokorou, skromností a téměř asketickým způsobem života, které se projevovaly ve všech životních potřebách. Snad jen občasná cigareta potvrzovala jeho slova, že když je revoluce, musí se kouřit. Ani po roce 1989 se nikde neukazoval světu, a také dnes by nebyl moc rád, že o něm píše tento článek, což mně jeho manželka Jiřina potvrdila. Ale dlužím mu to. Dovolím si na závěr uvést jednu větu z jeho soudního protokolu: „Protisocialistické a protistátní činnosti zasvětil prakticky celý život, přičemž nelitoval času ani prostředků.“ Věřím, že ho Bůh za všechnu jeho statečnost a věrnost mnohonásobně odmění.

Pavel Záleský

Pavel Záleský (1955) — se narodil v jihomoravských Mutěnicích do katolické rodiny. Jako dítě zažil, když v roce 1959 jeho otce Petra Záleského a strýce Františka zatkli a odsoudili za protistátní činnost, oba skončili v uranových dolech. Komunisté zabavili rodině polnosti. Koncem 70. let šířil Pavel Záleský náboženský samizdat, podepsal *Prohlášení Charty 77*. Na sklonku 80. let se stal jedním z hlavních hybatelů výzvy Augustina Navrátila s názvem *Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR*. Až do sametové revoluce byl neustále stíhán, šikanován a vyslýchán. Ve svobodných poměrech se angažoval v komunální politice, spoluzakládal a následně řídil Charitu sv. Anežky v Otrokovicích. V letošním roce převzal Cenu Paměti národa.

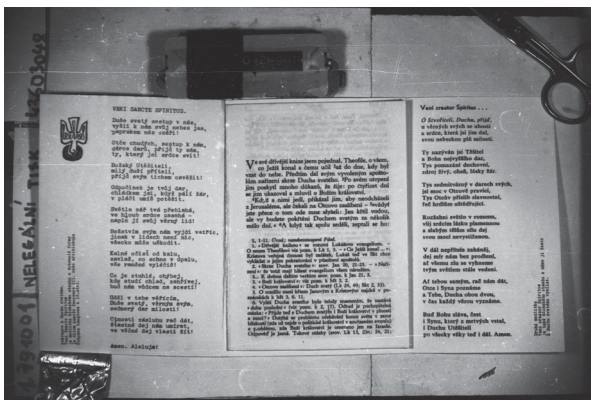
Pavel Záleský, 2022 (foto: Paměť národa)

Digitalizace a ochrana sbírkových a dokumentačních předmětů

V roce 2023 začalo Moravské zemské muzeum řešit projekt s názvem „Digitalizace a ochrana sbírkových a dokumentačních předmětů MZM uložených na rizikových a citlivých materiálech“, který se věnuje digitalizaci negativů, skleněných negativů, diapositivů a filmových materiálů uložených na 16 a 35mm filmech a na kazetách VHS.

V první etapě projektu byla zahájena digitalizace 8 000 negativů. Negativy pocházejí ze sbírek dvou oddělení Moravského zemského muzea: Ústavu Anthropos a Oddělení dějin kultury antitotalitního zaměření (ODKAZ). ODKAZ poskytl k digitalizaci soubor negativů, jejichž autorem je Jaromír Němec. Zpočátku fotografoval samizdatovou produkci, kterou mu v ČSSR dodával Jan Tesař. Po Tesařově odchodu do exilu samizdat prostřednictvím negativů pašoval do Paříže. Pocházejí převážně ze 70. a 80. let 20. století. Letos byla dokončena první část digitalizace, která zahrnuje 7 000 skenů z fondu Jaromíra Němce v archivu Jana Tesaře. V této první části byl naskenován tematicky široký rozsah samizdatové produkce zahrnující například první číslo *Dialogů*, rozhovor Jana Tesaře poskytnutý BBC v listopadu 1977 či posudky na knihu *Dotazník* Jiřího Gruši, které kolovaly v samizdatu. Nechybí ani podklady pro Tesařovu knihu *Diagnóza 301.7*, a to dopisy, dokumenty týkající se Augustina Navrátila. V projektu by mělo Moravské zemské muzeum pokračovat i v následujících letech.

-pp-

Ukázka digitalizovaného negativu — nelegální katolický tisk

Psací stroj také dokáže zpívat

Poetickým názvem pojmenovalo svoji výstavu Národní muzeum taiwanské literatury sídlící ve městě Tainan. Podtitul výstavy je věcnější, zní *Výstava moderní a současné české literatury*. Výstava přibližuje návštěvníkům na druhém konci světa osudy a díla výrazných českých literátů i literátek od doby Národního obrození až po současnost. Významnou kapitolou je česká nezávislá literatura v období normalizace. Když se na nás obrátili kolegové s žádostí o vypůjčení vhodných exponátů a jejich podrobný popis, neváhali jsme a hned se pustili do pátrání a výběru. Podsbírka ODKAZu je bohatá a pestrá. Vybrat vhodné exponáty bylo proto mnohem snadnější než si proklesit cestu administrativním pralesem ke všem vývozním povolením. Vše ale zdárně dospělo k naplnění, a tak Moravské zemské muzeum reprezentují na výstavě v Taiwanu sbírkové předměty a faksimile z fondů Jiřího Gruši a Pavla Kohouta. Jsme rádi, že se o jejich osudu i dílu bude vědět tak daleko za našimi hranicemi. -pp-

Typset Hopes and Dreams:
Exhibition on Contemporary Czech Literature

打字機也會唱歌

捷克現代文學展

2024
12.05 (THU)

2025
03.02 (SUN)

國立臺灣文學館
展覽室D

指導單位 | 文化局
主辦單位 | 國立臺灣文學館
合辦單位 | Museum literary
Museum of Czech Literature

MORAVIAN LIBRARY
LIBRARY

策展者 | Michal Klíma
Tomáš Císařovský Tomáš Mazal

Radio Prague International
Přírodní muzeum
臺南市立圖書館

特別感謝 |
Moravské zemské muzeum
Moravian Museum

Psací stroj
také dokáže zpívat:
Výstava moderní a
současné české literatury

臺南市立圖書館
Tainan City Library

Čtvrtletník Oddělení dějin kultury antitotalit-
ního zaměření (ODKAZ), číslo 4, ročník 2

Autoři textů: Petra Pichlová, Jan Tesař, Pavel
Záleský

Moravské zemské muzeum, Hudcova 76, 612 00

Brno-Medlánky, e-mail: ppichlova@mzm.cz

© Moravské zemské muzeum, 2024